

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Дарин Войнов Тенев, СУ „Св. Климент Охридски“
по конкурс за доцент, обявен от ФКНФ,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
в ДВ, бр. 103 от 12 декември 2023 г.,
професионално направление 2.1. Филология (Английска литература след Втората световна
война и Превод – Английски език)

Ангел Михайлов Игов е единственият кандидат в конкурса за доцент по професионално направление 2.1 Филология (Английска литература след Втората световна война и Превод – Английски език), обявен от Факултета по класически и нови филологии към Софийски университет „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 103/ 12. 12. 23 г. Кандидатът участва в конкурса с осемнадесет научни труда, от които две монографии, като едната е основният хабилитационен труд, една студия, писана в съавторство, и петнадесет статии (от които две – на английски език), публикувани в периода 2011-2023 г. Представените публикации и академична дейност отговарят на изискванията на Закона за развитие на научния състав и наредбата за прилагането му.

Ангел Игов е участвал в различни научни проекти, представял е доклади на много конференции. Бил е ръководител на шест дипломни работи. Съставител е със свои колеги на важен сборник с литературоведски текстове. Водил е лекции и семинарни занятия на шест различни дисциплини на бакалавърско и магистърско ниво.

Ангел Игов е важна фигура в българското културно пространство, както с преподавателската и изследователската си дейност, така и като писател и преводач. В собствената му работа тези дейности не остават несвързани, а напротив, прежеждането и писането помагат да се задълбочи литературоведската му концепция, а от друга страна литературоведските занимания допринасят за развиването на преводаческите и писателските умения. Към това трябва да се добави дългогодишната му работа като литературен критик, един от малкото оперативни критици в България, който над петнадесет години следи какво се публикува и внимателно чертае картата на литературния живот у нас в ценните си рецензии, чийто брой е огромен (над двеста).

Дори само въз основа на казаното дотук мога да заявя, че кандидатът покрива формалните изисквания за конкурса. Това ясно се вижда и от точките, които събира в картата с минималните изисквания за такъв конкурс. Имам и лични впечатления от Ангел Игов още от времето, когато беше

магистрант по литературознание в СУ „Св. Климент Охридски“ и през годините съм имал възможност да следя развитието му, да слушам докладите му на конференции, да чета статиите му. Това, което ми е правило впечатление и което по-внимателно разглеждане на научната му биография ясно разкрива, е не само неговата работоспособност и устременост, а и целенасоченото изграждане на разпознаваем изследователски профил, нещо рядко и ценно в научните среди.

Основният хабилитационен труд, който е предложен, монографията *Знамена и ключове: поетика на епиграфа*, представлява литературоведско изследване на функциите на епиграфа в английската литература. Изследването съчетава три аспекта, които са умело свързани в текста. На първо място, както подсказва и подзаглавието, става дума за поетика, или с други думи, за *литературно-теоретично* концептуализиране, на епиграфа. На второ място, теорията не е оставена да стои абстрактно, а е развита в *литературно-исторически* план, като се проследява употребата на епиграфи в знакови произведения на английската литература. Най-сетне, обърнато е внимание на логиката на епиграфа в българската литература, като по този начин е очертана насока за разгъване от перспективата на *сравнителното литературознание*.

В композиционно отношение монографията е структурирана по интересен, неklasически начин, но това има своето основание в логиката на изложението. Обикновено, изследванията започват с глава, посветена на теоретично обсъждане на разглеждания проблем, за да преминат след това към материала за анализ. В *Знамена и ключове* обаче след краткото въведение следва глава върху историята на епиграфите в английската литературна традиция и едва след това е поставена теоретичната част. Това показва зрялост на изследователския поглед, който е със съзнание, че разглеждането на теоретични постановки и въпроси не би трябвало да започне по абстрактен начин, а вече да е пречупено през данните, които предоставя обекта на анализ. След теоретичната част следват двете глави, посветени съответно на двете основни функции на епиграфа, които Игов открива. Последната глава разглежда използването на епиграфи в българската литература в съпоставителна перспектива.

Още от първата глава се вижда изключителното познаване на английската литература от Ренесанса до постмодернизма. (Заслужава да се отбележи, че статиите, предоставени за конкурса, както и други текстове на Игов, невключени за конкурса, демонстрират знания и задълбочено развиване и на най-съвременната англоезична литература, която би могла да се определи като идваща след късния постмодернизъм на 1990-те г.) В разговор с написаното от Жерар Женет за епиграфа, Игов показва как художествената епиграфна традиция на Острова е имала логика на развитие, отличаваща се от френската.

В теоретичната част са обсъдени схващания за епиграфа в ключа на интертекстуалната критика, след което са изведени двете му основни функции според Игов, а именно на ключове и знамена. В изследването тези две думи са въведени първоначално като метафори, за да бъдат понятизирани в опит да се опише принципната насоченост на епиграфа. Епиграфите-ключове са ориентирани навътре, към текста, и спомагат за интерпретацията на елементи от самото произведение. Епиграфите-знамена, от друга страна, са ориентирани навън, те имат за задача най-вече да впишат произведението в един по-широк контекст, който включва и интертекстуалната мрежа от други литературни творби, спрямо които произведението полага само себе си.

Закономерно, следващите две глави са посветени на анализ на случаи, представителни за двете функции на епиграфа. Връщането към историята на английската литература тук е съпътствано от задълбочаване на анализите и изключително проникновени наблюдения за важни и влиятелни творби на знакови автори, сред които могат да се споменат Уолтър Скот, Мери Шели, Джордж Елиът, Т. С. Елиът, Лорънс Даръл и др. Последната глава пък се обръща към примери от Стоян Михайловски, Вазов, Дебелянов, Гео Милев и др.

Трябва да се отбележи, че интертекстуалното изследване на Игов има и своя български контекст на теоретико-критическо обсъждане на междутекстовите връзки в литературата, и *Ключове и знамена* не само познава този контекст, а и активно диалогизира с него. Подети и обсъдени са тези и схващания на Никола Георгиев, Клео Протохристова, Радосвет Коларов, Александър Кьосев, Йордан Ефтимов и други български изследователи. Това внимание към случващото се у нас и научната коректност са присъщи на начина, по който работи Игов и могат да бъдат открити и в другите му текстове.

Бих споменал, че с оглед на теоретичната постановка на *Знамена и ключове* има един въпрос, който според мен остава отворен. След като е разгледал особеностите на двете функции на епиграфа, като знамена и като ключове, Игов разсъждава върху принципната функционалност на всеки епиграф и пише: „И макар че има епиграфи, клонящи към загуба на функционалност, бих се затруднил да посоча напълно безсмислен епиграф.“ (с. 79) Откъде идва това затруднение? Дали не става дума за това, че в момента, в който един изследовател започне да интерпретира, като читател, той е склонен да открива вид функционалност там, където тя може да е различна или дори да отсъства? Този въпрос касае позицията на читателя спрямо ролята на епиграфа и може да се формулира така: дали функцията на епиграфа е иманентна на текста, или зависи от читателя (съответно контекста, културните нагласи и пр.)? Най-логично изглежда и двете възможности да се вземат едновременно предвид: ролята на един епиграф зависи както от текста, така и от читателя; но тогава дали не следва да се държи сметка за тази двойна оптика, която епиграфът предполага? По-

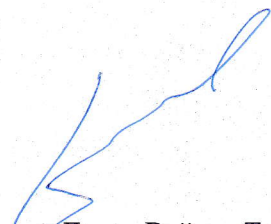

нататък, дали не следва да се направи разграничение между функцията, която епиграфът е изпълнявал в контекста на своята поява (респ. тогавашните си читатели), и тази, с която може да бъде натоварван после? Например, знамената на Михайловски (с.164-168) може да се окажат ключове за неговите интерпретатори, като каквито първоначално може би не са функционирали. А има контексти, които позволяват множествени прочити – и някои епиграфи, както показва Игов, играят с това.

Накрая, бих искал да отбележа как впечатляващата широта на знанията на Игов върху английската и българската литература е изложена в монографиите и статиите по един изключително събран и четивен начин със стил, който позволява на академичните занимания да намират по-широка публика, без да губят от дълбочината си.

В заключение искам да кажа, че въз основа на всичко казано смятам, че научно-изследователската дейност на Ангел Михайлов Игов е на високо академично ниво и отговаря напълно на критериите за хабилитация. Убедено препоръчвам на членовете на научното жури да му присъди академичната длъжност „доцент“.

20.04.2024 г
София

Доц. д-р Дарин Войнов Тенев